

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 2 від 24.10.2017 р.)

Рецензенти:

В. О. Меркулова – доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, професор кафедри кримінального права та кримінології Одеського державного університету внутрішніх справ МВС України;

Н. А. Савінова – доктор юридичних наук, старший науковий співробітник, декан факультету морського права та менеджменту Національного університету «Одеська морська академія»;

П. Л. Фріс – доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, завідувач кафедри кримінального права Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Михайленко Д. Г.

М 69 Протидія корупційним злочинам засобами кримінального права: концептуальні основи : монографія / Д. Г. Михайленко. – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – 582 с.

ISBN 978-966-916-466-7

У монографії викладено систему наукових положень та обґрунтовано наукові результати в галузі кримінології й кримінального права, що розв'язують важливу наукову проблему, а саме неефективність кримінально-правової протидії корупції в Україні. Визначається, що неефективність діючої формації механізму кримінально-правової протидії корупції в Україні пов'язана з тим, що приведення його в дію як щодо корупційної злочинності, так і щодо кожного окремого корупційного злочину залежить від наявності, відсутності чи нейтральності фактора політичної волі вищого керівництва держави, перешкодами у формуванні й реалізації якого є властивості інституціоналізованої корупції в Україні. Встановлюється, що правове регулювання протидії корупції в Україні характеризується диференціацією, результатом якої є виникнення правових режимів протидії корупції, які мають особливості залежно від її сфери. Проблема неефективності протидії корупції в публічній сфері управління пропонується вирішити на основі впровадження в правову систему України обґрунтованої в роботі концепції багаторубіжного механізму правової протидії корупції. При цьому наведено структуру такого механізму та вирішено проблеми впровадження окремих його елементів. Також описується правова модель надання структурам громадянського суспільства та окремим громадянам можливості прямо (без обов'язкової участі правоохоронних органів) через суд використовувати кримінально-правовий інструментарій протидії інституціоналізованій корупції у вищих ешелонах влади.

Книга орієнтована на вчених у галузі кримінальної юстиції, студентів, які вивчають проблематику кримінально-правової протидії корупції, суддів і працівників правоохоронних органів, які застосовують антикорупційне законодавство України, та працівників органів державної влади й управління, які займаються формуванням і реалізацією політики боротьби з корупційною злочинністю.

УДК 343.352:351.9

ЗМІСТ

ВСТУП	6
<i>Література до вступу</i>	12
РОЗДІЛ 1	
МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЕФЕКТИВНОСТІ	
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ	
ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ	14
1.1. Проблеми формування ефективної кримінально-правової політики України у сфері протидії корупції	14
1.2. Моделі антикорупційного механізму держави: критичний огляд	56
1.3. Ресурси теорії «раціонального злочину» в контексті політики протидії корупції в Україні	60
<i>Література до розділу 1</i>	65
РОЗДІЛ 2	
ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ	
ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ	85
2.1. Диференціація правового регулювання протидії корупції в Україні: поняття й результати	85
2.2. Соціальна зумовленість диференціації правового регулювання протидії корупції в Україні	123
2.3. Критерій диференціації правового регулювання протидії корупції	132
<i>Література до розділу 2</i>	180
РОЗДІЛ 3	
КОНЦЕПЦІЯ БАГАТОРУБІЖНОГО МЕХАНІЗМУ	
ПРАВОВОЇ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ	199
3.1. Концепція багаторубіжного механізму правової протидії корупції (постановка проблеми)	199

3.2. Теорія складу злочину у світлі концепції багаторубіжного механізму правової протидії корупції	215
3.3. Структура багаторубіжного механізму правової протидії корупції	221
3.4. Спеціальні правові норми завершального рубежу правової протидії корупції в контексті класифікації складів злочинів у теорії кримінального права	242
<i>Література до розділу 3</i>	265

РОЗДІЛ 4

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ ІНСТРУМЕНТИ

ЗАВЕРШАЛЬНОГО РУБЕЖУ ПРАВОВОЇ ПРОТИДІЇ

КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

4.1. Функції норми про незаконне збагачення в механізмі кримінально-правової протидії корупції	283
4.2. Норма про незаконне збагачення як інструмент завершального рубежу правової протидії корупції	306
4.3. Обмеження принципу презумпції невинуватості нормою про незаконне збагачення в Україні: соціальна зумовленість і тест на пропорційність	348
4.4. Проблеми інституту антикорупційного фінансового контролю та ефективність кримінально-правових інструментів завершального рубежу правової протидії корупції	385
4.5. Генезис норми про незаконне збагачення як фактор деформації механізму кримінально-правової протидії корупції в Україні	435
<i>Література до розділу 4</i>	472

РОЗДІЛ 5

ІНСТИТУТ ПРИВАТНОГО КРИМІНАЛЬНОГО

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ОСІБ, ЯКІ ВЧИНИЛИ

КОРУПЦІЙНИЙ ЗЛОЧИН

5.1. Роль громадянського суспільства в приведенні антикорупційного механізму в дію	524
--	-----

5.2. Соціальна зумовленість використання інститутами громадянського суспільства кримінально-правових інструментів протидії корупції	531
5.3. Кримінальний позов як необхідний інструмент кримінально-правової протидії інституціоналізованій корупції у вищих ешелонах влади	537
<i>Література до розділу 5</i>	551
ВИСНОВКИ	560